

# „Dat Hij van hen scheide“.

[HEMELVAARTSDAG 1911.]

En het geschiedde, als hij zo zeggende, dat hij van hen scheide, en werd opgenomen in den hemel.

Lucas 24: 51.

Het beslissende oogenblik was nu naderende. Na Golgotha was reeds de bange gedachte door de ziel der jongeren gegaan, alsof het uit ware geweest met hun Meester en Heiland. Maar toen was de morgen der Opstanding gekomen, en weer hadden ze de zielsgemeenschap met den Man van Smarte, den Man der Heerlijkheid, gemaakt. Maar zou dat ook blijven?

De Evangelisten geven geen grond om te onderstellen, dat Jezus al die dagen na zijn opstanding van den vroege morgen tot den late avond met zijn jongeren zou hebben verkeerd. We lezen van zeer enkele ontmoetingen. Eerst enkele snel op elkander gevolgde eerste dagen, en dan weer een herhaaldelijk verschijnen van Jezus aan zijn jongeren en aan anderen, in de laatste der veertig dagen; maar van een geregeld verkeer van Jezus met zijn jongeren, die meer dan vijf weken lang, vernemen we niets. We vernemen van niet een gebeurtenis waarin zijn wondermacht zich openbaarde. We hooren van niet één uitvoerige toespraak, waarin Jezus de myserien van het Koninkrijk aan zijn zo gezalfde apostelen ontvoude. Veel meer ontvangt ge den indruk, dat Jezus zich de meeste uren van zijn jongeren verheeld en ze alsoo wende aan hun verlatenheid, om slechts nu en dan voor eenige oogenblikken aan hen te verschijnen. Verschijningen is dan ook het woord dat steeds gebezigd wordt; niet ontmoetingen. Het is geen saamleven meer van den Heere met zijn jongeren. Hij trekt zich telkens in de eenzaamheid terug, en zijn jongeren zijn veelal met elkander, niet recht wetende wat er nu te komen staat, maar toch zelve gevoelende, dat 't zoo niet voort duren kan en dat het al weer het vroegere saamleven moet worden, of dat de scheiding die na Golgotha reeds een oogenblik was ingetreden, ftaal zou worden. Zij alleen op aarde, en Jezus van hen weggegaan.

Tot dit laatste is het toen op den veertigsten dag na den dag van Opstanding gekomen. Evenals toen het naar Gethsemane ging, was Jezus ook nu met zijn elven uitgegaan naar den Olijfberg, en onder de gesprekken die Hij toen met hen voerde, had Hij hen op de komende scheiding voorbereid. Men hoort het aan hun vragen, dat ze zelve voelden hoe nu 't einde te komen stond. En nog bijna onverwacht kwam het toen ook, toen Jezus zeggende de handen over zijn elven uitbreidde, voor hun oogen van den Olijfberg werd opgenomen, en welhaast in een nederdalende wolk, die hem onderschepte, van voor hun oogen verdween. Niet Jezus zelf, zijn elven hebben aan de jongeren Jezus afscheid gebracht. Een afscheid voor nu, maar geen afscheid voor alle komende eeuwen. Er is integendeel, ook de tijd der scheiding, die nu intrad, zou niet een blijvende, maar een overgaande periode zijn. En niet heeling die scheiding duren, maar wel dat eens die scheiding een eind zou nemen, was de boodschap, was het Evangelie niet de eeuwigheid, dat die Regelen aan Jezus' discipelen en in hen aan heel zijn Kerk brachten. „Dese Jezus, dien zij alzo hebten zien, hervaren, al alzo weder komen!“ Het Evangelie dat eens tot de vaders uitging, was, dat Messias komen zou, maar het Evangelie dat Jezus van den Olijfberg aan zijn Kerk rond, was, dat Hij weder zou komen. De scheiding kon niet uithijven. Het heil kon niet Nationaal Joodsch, het moest universeel menscheelk worden. En opdat het alzo komen zou, moest de Koning van het Godrijk ten troon worden verheven. Niet van uit Nazareth of Kapernaum, maar van de rechterhand des troons Gods zo Gods gezalfde Koning voor het Koninkrijk der hemelen op aarde den weg der glorie ontsluitte.

Op het oogenblik van Jezus' Hemelvaart heeft niemand op des wereld de betekenis ervan doorsien. De ongelovige wereld wist er niets van en rekende er niet mee. En onder de geloovigen, die Hem aanhingen, doorzag zelfs de apostelen nog zoo weinig den loop, dien de historie van Christus' Kerk nemen zou, dat ze, blijkens hun vragen, het zich niet anders dachten, of Jezus' wederkomst zou binnen enkele jaren, zoo niet reeds binnen enkele maanden, plaats grijpen. Die de Hemelvaart verstonden, waren onder de creaturen niet de geloovigen op aarde, maar de Engelen in den hemel, en daarom zijn zij 't, die hier als Evangelisten voor ons optreden. De jongeren, nu in het apostolaat gezalfd, hadden slechts één vast punt in het verlicht, de uitroeping van den Heiligen Geest, die hun was toegesproken. Daarom moesten ze te Jeruzalem blijven, daar moesten ze te Jeruzalem wachten; maar de geheele verdere ontwikkeling die te komen stond, was hun één raadsel. En zoo stormde het door hun harten, eenzijdig hun hooge roeping en verantwoordelijkheid, nu alles op hen neer kwam, en Jezus van hen was gescheiden, en anderzijds die hen verlegen latende onzekerheid, wat het nu worden zou. Jezus ten hemel gevaren, maar van Jezus uit den hemel zou dan toch die actie, die stoot, die aandrift voor het stichten van het Koninkrijk moeten uitgaan. Ze waren ook vroeger vaak van Jezus gescheiden geweest, maar dan was het voor een enkelen dag, dan wisten ze het vooruit, dan stond het vast waar ze Jezus weer vinden zouden. Alleen na Gethsemane en Golgotha had hen een oogenblik verbijtening aangegeven. Doch ook die woude in hun onstuimig, ongelovig hart was geheeld. De Verrijzenis had hun Jezus hergeven. Doch nu, dit voelden ze, was de scheiding ingetreden, om scheiding te blijven, tot Hij weder zou komen op de wolken. En tusschen die twee werd nu hun ziel geslingerd. Jezus moest van hen scheiden, en toch mochten ze in hun ziel niet van Jezus scheiden, en de heilige kunst voor de jongeren zou nu maar zijn, om 't praktisch en profondervindelijk te leeren, dat de geestelijke gemeenschap met Hem, die van hen scheide, inniger en teederder was, dan 't vroegere dagelijksch verkeer in Galilea.

En in dit opzicht zijn ook wij, die in soveel later eeuw aan Jezus gelooven mogen, met de discipelen één. Voor ons zoowel als voor hen is er tweemaal presentie van den Christus Gods. De éne geestelijk, en daarom altoos doorgaande op alle plaatsen en in alle eeuwen. En de andere in het zichtbare, gelijk Jezus gezien is door de schare op den berg, gelijk Jezus nu gekend wordt door de engelen en gezalfden, en gelijk Hij eens in heerlijkheid zal gekend worden door al zijn verkregen volk. Nu steekt

er in dit zichtbare tweemaal in. Judas heeft Jezus gezien in het zichtbare, maar nooit geestelijk, en zijn geloovigen die nu op aarde leven, hebben hem gekend geestelijk, maar hem nooit in het zichtbare aanschouwd. Voor hen geldt wat de apostel beled: „We kennen Jezus nu niet meer naar het vleesch“. Maar het hoogste en rijkste zal eens zijn die voltooide gemeenschap van Christus met zijn volk, als het een kennen van den Christus zal zijn, volkomen geestelijk en tegelijk in 't zichtbare vol heerlijkheid; als eens de profetele zal ingaan: „We zullen hem zien gelijk hij is“. Dit was niet alsoo bij de elven vóór noch na Jezus' hemelvaart. Dit alles toef tot aan de Voltoeiing.

De scheiding kon daarom hier op aarde niet van ons worden genomen. Het was geen scheiding die de elven bewende, maar waarin ze zich veelver verheugd hebben. Hun eerste daad na Jezus' Hemelvaart is zijn gemeenschap in het gebed te roeken, een beroep te doen op zijn Koninklijke macht, en een discipel des Heeren te kiezen, die de plaats van Judas zou kunnen innemen. En in dit gebed spraken ze Jezus aan, alsof Hij nog bij hen stond. Juist die scheiding was het middel voor de jongeren om Jezus macht tot openbaring te doen komen, en zich één met Hem te gevoelen, gelijk hun dit op aarde nog nimmer te beurt viel. Totduisver deelden ze Jezus onder zich, van nu af aan had elk hunner den geheelen Jezus als den sohal van zijn hart. De scheiding verrijkte hen, in stee van hen te verarmen. Verrijkte hen persoonlijk, omdat voor elk hunner het bezit van hun Heiland soveel omvattender was geworden, en verrijkte hen in de zake des Koninkrijks, daar nu eerst de verhoogde Koning zijn Kerk stichtte, uitbreiden en zegenen kon.

Dit was en bleef dan ook de tale van den Hemelvaartsdag, die tot al Gods volk uitgaat: Jezus niet meer bij ons. De Christus hoog in zijn majesteit trossend. Lichaamelijk van hem gescheiden, maar geestelijk op 't innigst met hem vereend, vraagt Christus Kerk hier op aarde niet meer dan de Geest ons geven kan, en wacht de hereniging met haar Koning ook in het zichtbare, niet van droomgesichten en veel min van inbeeldingen, maar eeniglijk van die Goddelijke werkelijkheid, die met de Voltoeiing komt, als wij zelve eens verheerlijkt, den Christus in zijn heerlijkheid aanschouwen zullen.

Dr. A. K.

## PRO REGE

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Aan de intekenaren op dit premiewerk voor abonnés op „De Heraut“ (waarop de intekenning is gesloten) wordt hiernede bericht, dat door misverstand aan deel I een zevental artikelen ontbreken, en wel de artikelen 21, 22, 23, 24, 25, 26 en 27 van de Derde reeks, terwijl het slot-artikel 28 in het den intekenaren toegezonden deel I is opgenomen als artikel 21 der reeks.

De ontbrekende artikelen worden thans gedrukt en zullen, ter vervanging van vel 31 e. v. thans in deel I voorkomende, den intekenaren in den loop der volgende week worden toegezonden.

Men wachte dus met het inbinden van deel I tot men het bedoelde vervolg zal hebben ontvangen.

De gelegenheid tot het bestellen van banden kan dientengevolge worden verlengd. Aan de intekenaren, die alsnog banden wenschen aan te vragen, herinneren wij, dat verkrijgbaar zijn linnen banden en banden met lederen rug en hoeken. Een stel van 3 losse linnen banden kost /1.80, een stel van 3 losse halflederen banden /3.30. Toezending van losse banden geschiedt bij de verschijning van deel III.

Wenscht men deel II en deel III ingebonden te ontvangen, dan zenden wij een lossen band voor deel I gelijk met het bovenbedoelde vervolg op dat deel en zullen de deelen II en III bij verschijning gebonden worden toegezonden. In dat geval komt ons /2.40 voor linnen banden of /4.20 voor halflederen banden.

Over het bedrag voor de banden wordt bij afzonderlijke kwitantie beschikt.

Adm. DE HERAUT.

Mei 1911.

Amsterdam, 19 Mei 1911.

Na vijf jaren wachters heeft Prof. Doumergue ons verblijd met de uitgave van een nieuw deel van zijn magistraal werk over Calvin. Verschenen de vorige deelen met een tussenruimte van ongeveer drie jaar, de vertraging van dit nieuwe deel zal wel in hoofdzaak op rekening moeten worden geschoven van de jubileumfeesten in 1909, waaraan Prof. Doumergue zulk een belangrijk aandeel nam. De toen verschenen „Iconographie calvinienne“, een beschrijving van de beeltenissen van Calvin, hoe interessant ook op zich zelf, was toch meer als een hors-d'oeuvre te beschouwen en vormt dan ook geen integreerend deel van het hoofdwerk.

Nu dit vierde deel in het licht verscheen, begint zich ook allengs duidelijker de opzet van het geheele werk af te teekenen. Een biografie in gewonen zin wil Prof. Doumergue ons blijkbaar niet leveren. In de beide eerste deelen, waarin hij de voorbereiding van Calvin voor zijn taak als reformator schetste, volgde Prof. Doumergue nog den draad van Calvin's leven, door ons eerst zijn jeugd en daarna zijn aanvankelijken arbeid te Genève en zijn balling-

schap te Straatsburg te verhalen. Maar hiernede toegekomen aan Calvin's terugkeer naar Genève, waar hij thans, tot volle rijpheid van denkbeelden en tot volle ontwikkeling van zijn kracht gekomen, zijn arbeid als reformator gaat aanvangen, brak Prof. Doumergue den gang der biografie af. Het volgende deel teekende tot in de kleinste bijzonderheden het beeld van het Genève van Calvin's dagen, het politiek en sociaal milieu, waarin Calvin tot zijn dood toe gewerkt heeft. En thans wordt de biografie van Calvin niet voortgezet, maar leidt Prof. Doumergue ons binnen in Calvin's gedachtenwereld, la *pensée de Calvin*. Het pas verschenen deel biedt ons nog alleen la *pensée religieuse*, zijn theologisch systeem; daarna zullen nog volgen la *pensée ecclésiastique* en la *pensée politique* de Calvin, waarmede zeker nog twee deelen zullen gemoed zijn. En vermoedelijk zal eerst daarna, wanneer God aan Prof. Doumergue daartoe de levenskracht en levens-guut, de eigenlijke biografie van Calvin worden voortgezet.

Of een dergelijk breed opgezet plan niet de werkkraft van één man, zelfs al beschikt hij over zoo uitnemende gaven als Prof. Doumergue, te boven gaat, mag betwijfeld worden. Uit historisch oogpunt hadden we dan ook liever gezien, dat Prof. Doumergue zijn volle kracht had gebruikt, om de levensbeschrijving van Calvin eerst te voltooien. Juist daaraan toch was wel de meeste behoefte. De bekende biografien van Henry en Stahelin, van hoevel waardeerling ze ook voor Calvin getuigen, zijn geheel verouderd, nu zooveel rijker bronnen-materiaal ons ontsloten is geworden dan hun ten dienste stond. En de jongste biografien van Calvin, Cornelius en Kampshulte, wier arbeid wetenschappelijk veel hooger staat, waren toch als roomsche schrijvers niet in staat Calvin geheel tot zijn recht te doen komen en werden bovendien door den dood verhinderd hun arbeid te voltooien. Juist het meest interessante deel van Calvin's leven is daarom een nog braak liggend terrein. Een goede biografie van Calvin, die aan de eischen der historische wetenschap voldoet, beitten we niet. Het zou daarom zulk een onschatbaar voorrecht zijn geweest, wanneer Prof. Doumergue ons die biografie geschenken had. Zijn meesterlijke gave om historische personen en toestanden te schilderen, zijn brede opvatting, zijn rijke historische kennis, zijn overmoedige speurzin maakten hem daarvoor den aangewezen persoon. En zijn warme liefde voor Calvin's persoon stelde hem beter dan een ander in staat, om Calvin's karakter en arbeid ons te leeren waardeeren.

Toch is het wel te begrijpen, dat Prof. Doumergue het moeizame pad van biografisch onderzoek verliet, om met breder vleugelslag zich op te heffen naar de gedachtenwereld van Calvin. Het is toch volkomen waar, wat hij in zijn voorrede schrift, dat de groote beginselen door Calvin uitgesproken, het belangrijkste deel van zijn levensarbeid zijn geweest, en hij daardoor de schepper is geworden van het Calvinisme, dat zijn invloed heeft doen gelden niet alleen in Genève maar over twee werelddelen, niet alleen in de XVIde eeuw, maar tot op onze dag. Bij het jubileum van Calvin's geboortedag is deze hooge betekenis van Calvin, op religieus, kerkelijk, politiek en sociaal gebied in Europa en Amerika, in tal van geschriften verheerlijkt geworden, en hier was een terrein, dat den bewonderaar van Calvin wel in de eerste plaats aantrekken moest.

Ondankbaar zijn we dan ook niet voor wat Prof. Doumergue in dit nieuwe deel ons biedt. Ook hier verloochent zich zijn schitterende gave niet om alle stof, die hij behandelt, zoo in te kleeden, dat de belangstelling elk oogenblik geprikkeld wordt. Er is geen sprake van een dogmatisch systeem; het leeft, het boeit, het houdt elk oogenblik uw aandacht gevangen. De keursteenen uit het oude familiejuweel, u zoo wel bekend, dat ze nauwelijks uw aandacht meer trokken, zijn door hem in nieuwe zetting geplaatst en fonkelen daarom in nieuwen glans. Geveert u in den wonderen rijkdom van Calvin's religieuze gedachten; ge bewonderd Calvin's machtig uitgangspunt in de souverainiteit Gods, en ge voelt, hoe deze denkbeelden de rijkste vruchten moesten dragen voor het Christelijk leven. Daarbij getuigt ook dit werk van Prof. Doumergue's onvermoeiden ijver in het onderzoeken van Calvin's geschriften. Hij laat niet alleen door vergelijking van de verschillende uitgaven der Institutie u de ontwikkeling van Calvin's gedachten zien, maar weet telkens door menig treffend citaat uit Calvin's preeken, commentaren en andere geschriften de bedoeling van Calvin nog helderder in 't licht te stellen. De uitnemendheid van Calvin's theologie wordt u voorts duidelijk gemaakt, door telkens overeenkomst en verschil met de theologie van Luther en Zwingli aan te wijzen. Tegen menige onjuiste en verkeerde beoordeling van Calvin's theologie wordt bovendien een afdoende apologie geleverd. En eindelijk heeft Prof. Doumergue, om Calvin's gedachten nog beter te leeren verstaan, een rijk gebruik gemaakt van wat de beste kenners van het Calvinisme in Duitsland, Nederland, Frankrijk, Zwitserland, Engeland en Amerika over de betekenis van Calvin's theologie hebben geschreven.

Een kort overzicht van den inhoud moge hier ten slotte volgen. Na vooraf in de introductie gehandeld te hebben over de verschillende uitgaven der Institutie, geeft Prof. Doumergue in boek I de zoogenoemde prolegomena, waarin hij eerst handelt over Calvin's opvatting van de Theologie en haar theologisch uitgangspunt; vervolgens over de natuurlijke religie en de gemeene genade; en ten slotte over de openbaarlijke religie en de Heilige Schrift. Het tweede

boek handelt over God, de Schepping en de Voorzienigheid; het derde over den zondaar, den val en den vrijen wil; het vierde over de wet en de verhouding van Oud en Nieuw Testament; het vijfde over den Middelaar, zijn persoon en werk; het zesde over het christelijk leven, het geloof, de bekeering, de rechtvaardigmaking, de zelfverloochening, het ascetisme, de christelijke vrijheid, het gebed en de leer der laatste dingen; het zevende over de leer der uitverkiezing, terwijl in een Appendix nog besproken wordt het jubileum van 1909 en de theologie van Calvin. Eenigszins bevreemdend is het, dat in een uiteenzetting van de theologie van Calvin het dogma van de Kerk en van de Sacramenten ontbreekt, maar vermoedelijk wil Prof. Doumergue deze behandelen in een volgend deel bij de *pensée ecclésiastique* de Calvin.

Hoezeer we dit nieuwe deel evenals de voorgaande gaarne aanbevelen, toch wil dit daarom niet zeggen, dat we dit zonder voorbehoud doen. De bezwaren, die we tegen de voorstelling van Calvin's theologie door Prof. Doumergue hebben, zullen we in een volgend artikel uiteenzetten.

Naar aanleiding van het financiële bezwaar dat we tegen het voorstel van Dr. Sikkel inbrachten, wordt door *Hollandia* de opmerking gemaakt, dat dit bezwaar eveneens gold tegen het voorstel, op de Synode ingediend, om de Theologische School naar Amsterdam te verplaatsen. Waar we desijds dit financiële bezwaar niet overwegend achten, zou het dus thans ook niet tegen den voorslag van Dr. Sikkel mogen worden aangevoerd.

Deze opmerking zou volkomen juist wezen, wanneer beide gevallen volkomen gelijk stonden. Maar dit is niet zoo. Dr. Sikkel stelt voor, het aantal hoogleraren te Kampen met één uit te breiden en dus vast op vijf te brengen; en voorts wordt in zijn voorstel definitief de mogelijkheid afgesneden, dat de hoogleraren over en weer benoembaar zouden wezen. Zelfs ruijng van vakken zou volgens zijn voorstel zijn buitengesloten. Elke school zou dus vijf hoogleraren moeten hebben. Niet de verplaatsing zelf, maar deze bijkomende bepalingen maken, dat de som zoo hoog zou moeten zijn.

Het voorstel te Amsterdam ingediend, om de School naar Amsterdam te verplaatsen, bepaalde noch aangaande het aantal hoogleraren noch aangaande de wederzijdsche benoembaarheid iets, en liet dus den weg open om tot meerdere samenwerking te komen. Juist die samenwerking, die naar onze overtuiging op den duur zeker zou gekomen zijn, zou de kosten aanmerkelijk hebben doen dalen. Het argument, desijds aangevoerd, dat verplaatsing de Kerken op zulke zware lasten zou jagen, achten we daarom overdeven. Enige verhooging van kosten zou de verplaatsing zeker aanvankelijk hebben meegebracht, maar over 4 professoren gerekend, zou die verhooging slechts f8000 bedragen hebben en daartegenover stond, dat zoodra de schuld van het gymnasium is afgelost, de School ongeveer f10,000 per jaar zal overhouden.

Maar geheel anders staat het natuurlijk met de vraag, of het wenschelijk is dat de Kerken jaarlijks de som van f60,000 zouden moeten opbrengen om een dubbele opleiding der studenten te bekostigen, waar zoo menige andere nood, denk slechts aan onze predikantenstruimenten, dringend om voorziening roept. Dr. Sikkel nu wil die tweedde vastleggen; zelfs den praktischen uitweg van benoemingen over en weer wil hij voor goed afsnijden. Daartegen gold het financiële bezwaar met volke kracht. Onze Kerken zijn niet rijk genoeg om zich de luxe te veroorloven, een dubbel stel Hoogleraren in de Theologie te onderhouden, die voor dezelfde studenten en over dezelfde vakken onderwijs zouden moeten geven.

Dr. H. H. K.

## Bereenigingsleven.

DE ZOMERCONFERENTIE VOOR ZENDINGSTUDIE TE LUNTEREN.

In een vorig artikel, in deze rubriek voorkomende, werd reeds in het kort melding gemaakt van de conferentie, welke officiële naam hier boven staat en die dezen zomer voor de tweede maal — en wel van 1-7, vermoedelijk 600 van 10-16 Aug. — staat gehouden te worden. Het lijkt ons echter niet overbodig, van de bijzonderheden der zaak er nog eenige te vermelden, opdat belangstellenden kunnen beoordeelen, of het op hun lijn ligt, zich voor deelname op te geven.

Vooraf zij nog even, met enkele woorden, aan een geschrift van den Zendingstudieraad ontleend, gememoreerd, welk doel met de conferentie beoogd wordt. De Zendingstudieraad meent — en zeker niet ten onrechte — dat er in onze dagen een zeldzaam gunstige gelegenheid is voor de zending, om tot den arbeid met name onder de Aiaten in te gaan. Op de conferentie te Edinburgh is, in verband hiernede, gezegd, dat er op dit oogenblik op den ganschen aardbodem geen zoo hoopvol zendingsterrein wordt gevonden als onze koloniën. Zal dat terrein echter naar behooren — althans eenigermate — bewerkt kunnen worden, dan zal de ondersteuning der zending op hechter grondslagen gesteld en door het verbriden van kennis van het werk en het wezen der zending de zendingstijde bevestigd moeten worden. Een en ander zal kunnen worden verwezenlijkt door praktische zendingstudie, tot welke bevordering de Zendingstudieraad zich heeft gevormd, die niet den arbeid van verschillende vereenigingen wil overnemen, doch slechts beoogt, de noodige hulpmiddelen te verschaffen en, waar dat noodig is, hulp en leiding te verstrekken. En nu is het doel van de conferentie, de deelnemers te laten zien, hoe op eenvoudige en doeltreffende wijze de zendingstudie kan worden beoefend, en hen op te wekken, dezen arbeid ter hand te nemen, om aldus in onze Christelijke kringen kennis van, en belangstelling en liefde voor het werk der zending te

wekken, terwijl dan voorts getoond zal worden, tegenover welke toestanden de Kerk van Christus zich thans in het werk der zending geplaatst ziet. „Bovenal echter willen wij“ — zoo besluit de Zendingstudieraad — „op deze conferentie een dieper en voller ervaring van gemeenschap met Christus zoeken, in wiens kracht alleen wij dezen oproep kunnen volgen“.

Iedere conferentiedag zal beginnen met een gemeenschappelijke godelienstoefening, waarbij een korte bijbelbespreking zal gehouden worden. Verder worden de morgenuren gewijd aan de praktische zijde der zendingstudie. Twee ochtenden zullen besteed worden aan de bespreking van zendingstudiekringen. Dan zullen de deelnemers gesplitst worden in twee groepen, waarvan de éene gevormd zal worden door hen, die nog geen zendingstudiekring meegemaakt hebben, ten wier behoeve o. a. een model van een zoodanigen kring gehouden zal worden en allerlei nuttige wenken zullen gegeven worden, terwijl de andere zal samengesteld zijn uit degenen, die den arbeid praktisch reeds kennen, in kleinere groepen kunnen worden onderverdeeld, o. a. ter bespreking van de leiding der kringen en derzelver moeilijkheden. De andere ochtenden zullen gewijd zijn aan de gezamenlijke bespreking der beste wijze, waarop met verschillende middelen, de belangstelling in en de liefde voor de zending buiten de studiekringen kan bevorderd worden.

Men ziet, dat des morgens geregeld *gewerkt* zal worden. Terwijl den middags gelegenheid zal zijn voor ontspanning en tevens voor kennismaking van de deelnemers onderling en met de op de conferentie aanwezige zendingelingen en andere zendingmensen, welke kennismaking tot besprekingen zal kunnen leiden, die zeer het doel van de conferentie kunnen bevorderen, zullen des avonds verschillende sprekers allerlei zendingonderwerpen behandelen. Reeds kunnen een dertiental sprekers met zekerheid verwacht worden. Opdat de gedachte niet kunne post vatten, dat eenzijdigheid in het spel zou zijn, zij gemeld, dat onder die dertien sprekers zich bevinden o. a. Prof. Dr. H. Bavinck van Amsterdam, Dr. H. Pernhout van Utrecht, Dr. J. L. Schouten van Watergraafsmeer, terwijl voorts nog onder hen, die de conferentie als gast zullen bijwonen, gevonden worden o. a. Dr. H. A. van Andel (Baarn) en Dr. A. Merkleij (Scheveningen), beide van de zending der Gerel. Kerken.

Wie op de conferentie wel verwacht worden? Ja, als het er op aankomt, eigenlijk iedereen, die hart heeft voor de uitbreiding van Gods Koninkrijk en een geheele week beschikbaar heeft. „Laat niemand meenen, dat hij niet op deze conferentie thuis hoort, omdat hij nog zoo weinig van de zending af weet, of omdat hij nog zoo weinig voor gedaan heeft. Voor de zulk is onze conferentie juist in de aller-eerste plaats bestemd. Alleen, die warm belangstellen in de uitbreiding van Gods Koninkrijk, zoo hier als in verre landen, en daaraan naar dat God hun te doen geeft en naar hun vermogen willen medewerken, zijn hartelijk welkom op deze conferentie.“ Hieraan zij nog toegevoegd, dat men op de conferentie, zoals verleden jaar bleken is, geen standoververschil eoz. kent!

De zaak der conferentie heeft echter ook haar materiele zijde. Zij, die in de deelneming lust hebben, zullen gaarne weten, wat de deelname kost en hoe zij gedurende de conferentie ondergebracht zullen worden. We zullen met het laatste beginnen, en vermelden, dat er zal zijn een dameskwartier en een herenkwartier. De dames zullen ondergebracht worden in het clubhuis van de Nederl. Vrouw. Christen-Studenten-Vereeniging, in hetwelk ook het hoofd-kwartier gevestigd zal zijn, en in de lokalen der Christelijke school, en slapen met twee tot acht op een kamer of zaal. Voor allen zal een bed met matras en kussens beschikbaar zijn. Het overige zal men dus zelf hebben mede te brengen. Waar het herenkwartier zal wezen, is nog niet vastgesteld; de heren zullen echter wel weder, als vorig jaar, in enkele groote lokalen worden ondergebracht en op stroo moeten liggen. Wat ze verder voor hun „ligging“ meenen noodig te hebben, zullen ze zich zelf moeten verschaffen. In sover geve voldoende ruimte beschikbaar is, zullen de deelnemers bij particulieren ingekwartierd worden. Geeft men aan dit laatste de voorkeur, dan zal men daarvoor op eigen gelegenheid en op eigen kosten kunnen zorgen; de directie der conferentie verleent daarvoor haar bemiddeling niet.

En nu de kosten. Deze bedragen f8.50, plus f3.50 inleggeld. Daarvoor heeft men ook kost en logies, zoodat er voor deelnemers alleen de reiskosten behoeven bij te komen (behalve natuurlijk particuliere uitgaven). Wie zelf voor logies zorgt, betaalt f3.50 inleggeld; wie niet, zelf voor logies zorgende, de gemeenschappelijke maaltijden mede gebruiken, dan kan men dat doen in sover er plaats is en betaalt men f6.50 boven inleggeld. Dagbesteders en zij, die slechts enkele dagen komen, betalen f3.50 per dag of gedeelte ervan. Men moet zich aanmelden vóór 15 Juni op kaarten, die — met uitvoerig prospectus — op aanvraag te bekomen zijn bij den heer J. W. Gunning J.H.M. Oude Delft 210, Delft. De aanmelding moet vergezeld gaan van f3.50 inleggeld; de overige deelnemerskosten worden bij aankomst op de conferentie betaald. Wie zich na 15 Juni aanmeldt, moet f2 extra betalen.

We meenen, hiernede te hebben medegedeeld wat noodig is te weten om te kunnen beoordeelen, of men aan de conferentie wil en kan deelnemen. Wie bevestigend antwoordt en zich daarom tot den heer Gunning wendt om een aanvraagformulier, zal wel doen, aandachtig van de nadere bijzonderheden kennis te nemen, welke hem dan wel zullen worden. We willen er wel dit nog bij zeggen, dat niemand zich aan behoefte te melden, die pret wil gaan maken, wijl daarvoor de conferentie niet is en ze zich daartoe niet leent, en dat men ook niet te gemakzuchtig moet zijn, maar genegen om zich naar vrij strenge bepalingen van orde — en van dienstregeling — te schikken. Echter zal hij, die met ernstige bedoelingen gaat, noch van het een, noch van het ander hinder ondervinden.

## Officiële Berichten.

Het bestuur der Theol. Faculteitsvereeniging aan de Vrije Universiteit is aldus samengesteld: W. Faber, voorzitter; C. Koppelaar, abtactis; J. v. Henten, penningmeester.

Adres voor correspondentie: C. Koppelaar, Keizersgracht 162, Amsterdam.

Part. Synode van Zuid-Holland (Z. ged.). Deze Synode zal, op verzoek, acht dagen vroeger, dus 30 Juni, gehouden worden.

Namens de roepende kerk van Hellevoetluis: A. D. C. Kok, consulent.

Z. 2

De adressen ragen van m. zijn tot 1 Ap. 1. Voor de Dijk, te Kerk vergadering. 2. Voor de sionaire Dien wesen te Po die vergaderi. 3. Voor de school Ds. J. Kedde, scriba. 4. Voor de hospital de scriba van di. Namens de

Kerkcomen.

EENH

De classis van 11 deser de eenheid i Synode te b der Geref. ke wegende, dat sake samen van de Theo rekening hou het begisiel hebben een opleiding tot noch met aloude begin schen geha en dat nog genoegrame i zaak gevonde Synode te Z opleiding te l

De classis.

G. Ch. Aald er ook bew kerken van d doet het Mi gende voorst particuliere S. „De paric kerken in E te Leeuwarden besluit bij Hooge Over waardering v ring om in l van het arm haren diacon waarborgen, i der kerken s bieddiglijk te v 1. dat zij l de att. 1, s het feit, dat diaconieën ge doch de kerl dienst der o oefenen; 2. dat zij e diaconalen ar beoelbepaling vervallen, en lager maximum 3. dat zij d der kerken te terminen te diaconien ee art. 48 al. 2 mededeeling stening eerst wanneer de al volhardt; doe voor de statu stellen bij al doch bij de opgaven meer door in art. gemaakt wor den;“ en al. bedoelde Ko een armatua bepaalde kan 4. dat zij alle onseker geen geval op dat in art. huishoudelijk en, indien Synode het Tweede Kam mocht in be verzoeken het

K.

1. Op het keltike wijre de roepende Da. Wientjes commissie naa wetlig verte hebben 'n iun 2. 't Monds Da. Wielnga Da. Stadig, gelesen, en o 3. Behandl trecht': de hetgeen bepa Synode van hetgeen bepa acta der Syr kan sich na i niet met het Een ingek behandeld; antwoord wo 4. Vacatu Andree, Osin, hulten: Dss, Wielenga. Als consi aangewezen i Bistuit w hulpbehe. ke wordt over gesproken. i uitsluitel g gehoord wor 5. De cou de loemaking van den p vertrek van brengt gunst aan dese zaal 6. Verslag boeken van 13 K. O. In 7. De vo den Dienst d Twee der b